

# Kukoricamoly és gyapottok bagolylepke a kukoricában

Gyakorlati megkülönböztetés, eredeti felvételekkel

Összeállította: dr. Szieberth Dénes

(Figyelembe vett szakanyagok, segítségek: Dr. Balogh Péter és Dr. Keszthelyi Sándor Phd szakdolgozatai az internetről, Dr. Szeöke Kálmán tanácsai és írásai)

# A kárképről általában

- Nem mindig vagyunk egyértelműen tisztában azzal mit is látunk, ha feltépjük a kukoricacsövet borító csuhét. Legtöbbször első pillantásra szembetűnik a megrágott csutkavég, esetleg már penészes is és ürülékkel szennyezett. Tovább boncolva a csövet, beljebb is lehet rágás, furkálás, sőt, maga csutka is át lehet fúrva, többnyire hosszanti irányban. Az érőfélben lévő kukoricában gyakoriak a kivájt szemek, vagy a szemsorok közötti hosszanti rágás, jellegzetes rágcsálékkal, ürülékkel szennyezve.
- Ha figyelmesen sétálunk a kukoricatáblában, már előbb is felmerülhet a gyanú. Szembetűnhet egy-egy letört vagy megbillent szár, címer, a zöld állományban sárgán vagy antociánosan elszíneződött felső növényi rész, párhuzamos lyukakkal „díszített” felső levelek, fel-felrebbenő lepkék.

# Melyek a kukorica csövet leggyakrabban látogató kártevők?

- Leggyakrabban a kukorica moly lárvával, kukoricabogár imágóval és a gyapottok bagolylepke lárvával találkozunk a kukorica csuhé alatt. Néha előfordul, s a kukoricabogár imágójához hasonló kárt okoz a négyfoltos fénybogár.
- Az 1995-ös megjelenése óta rendszeres és 2003-óta súlyos károkat okozó kukoricabogár nálunk egy tápnövényes, sajátos életmódja miatt termesztési intézkedéssel szinte teljes visszaszorítására lenne lehetőségünk. Rendszeres költségtényező, kártétele súlyosabb esetben a termékenyülés hiányában nyilvánulhat meg. A bibék és a fejlődő-érő kukoricaszem fogyasztásával minden évben okoz kisebb kártételt.
- A négyfoltos fénybogár kisebb számban rendszeresen megtalálható a kukoricában, nagyobb tömegben a bibék szinte teljes lerágását előidézve egy alkalommal találkoztam vele.

A két, bogarak rendjéhez tartozó kártevő a lepkéktől és egymástól is jól megkülönböztethető, ezért részletesebben itt nem foglalkozom velük.

# Mikor inkább gyapottok bagolylepke?

- A gyapottok bagolylepke 3 – 4 cm szárny fesztávolságú, a hímek zöldes, míg a nőivarúak többnyire narancsos árnyalattal szótt halványabb vagy sötétebb kávébarna színűek, az első szárnyon egy mosott szélű folttal, az első és hátsón szélesebb sötét szegéllyel. A bibére, vagy a bibéhez közel helyezi el tojásait (egy-et-egy-et), így a kis hernyóknak nem kell rágással behatolni a csuhé alá, hanem a bibeszálak között egyszerűen bemászik. Első tápláléka is a bibe, megrágja, kócosná teszi. Behatolva, a fiatal lárva a képződő, fejlődő magot fogyasztja, többnyire körberágva a csővéget. Lusta hernyó, keveset közlekedik, különösen az első időszakban. Azért nem kizárt, hogy útra kel, s a kukoricamolyhoz hasonlóan valahol berágja magát egy másik kukoricacsőbe. A berágás helye általában a molyénál nagyobb, kerek lyuk. Ürüléke vizenyősebb, mint a kukoricamolyé.

# Mikor biztosan gyapottok bagolylepke hernyó?

- Egészen biztosan akkor beszélhetünk gyapottok bagolylepke hernyóról, ha személyesen találkoztunk vele, s felismertük. A hernyó nagyon változatos megjelenésű. Az első lárvastádiumú lárva pettyes, serteszőrös. (Mindez főképp csak nagyító alatt tűnik ki.) Az idősebb lárvákon a serték már jól láthatók, a serték tövében petty van, köztük sávok húzódnak. Az oldalsó sávok feltűnőek, a testnél világosabbak, sárgásfehér és okkersárga közötti színárnyalattal. Fejük, toruk és lábaik (többnyire) barnák. Az első lárvastádiumúak feje nem éri el a fél mm-t sem, hosszuk néhány mm, míg a kifejlett, hatodik lárvastádiumúak akár fél cm szélesek is lehetnek. Hosszméretük 4-5 cm. Jellemző színük a világoszöldtől a sötét (zöld, barna, feketés) színárnyalatokig terjed. *(Mind az imágó, mind a lárva színe erősen függ a tápláléktól!)*

# Mikor van inkább kukoricamoly hernyójával dolgunk?

- Biztosan akkor, ha látjuk és felismerjük!
- Ha lehúzzuk a csuhét, menekülőre fogja a dolgot, igyekszik kijutni a látómezőből. Nyugtalan, mozgékony lény.
- „Gyalog” vagy selyemszálon függve közlekedik
- A hernyó maga fehéres-rózsaszínes, szelvényenként 6 sertét visel (nem szembetűnő, de erős nagyítóval jól láthatók a serték)
- A feje kezdetben barna, később fekete (5-7 lárvastádiumon át sötétedik)
- Bábbá magaszótte laza szövedékben alakul, főként a szárban, de akár a csövön vagy a csutkában, vagy kívül a növényen

# Hol található leggyakrabban a kukoricában?

- Jelenlétére utal, ha a növény kívülről is meg van fúrva, a lyuk száján a jellegzetes ürülékkel. Gyakran oldalról, a csuhéleveleken át hatol a csőbe, de vezethet az útvonal a kocsányon keresztül is.
- A levéllemez és a szár találkozásánál szinte biztos, hogy található odahullott ürülék és rágcsálék
- Erősen molyos kukoricára utal, ha sok letört címert, eltört szárat látunk
- A szárba valahol az internódiumba (ízköz) rágja be magát – a szabályt, hogy felülről jön lefelé, s kikerüli a nóduszt (csomó, felette kifúr, alatta befúr), nem mindig tartja be
- A szárban a belet fogyasztja, összeroncsolja
- Ha már bejutott, a csövön bárhol megtalálható
- Többnyire a csutkát is megfúrja, hosszanti irányban a kocsánytól egészen a csúcsig
- A szárban és csutkában egyaránt telelhet, de előnyben részesíti a szár talajhoz közeli részét
- A közvetlen kártétel következménye, hogy a szár és a szemek rothadásnak indulnak, a toxikus gombafajok mérget termelhetnek, kiesést okozva az állattenyésztésben

# Kukoricamoly és gyapottok bagolylepke imágók

(a felső sarkokban élő példányok eredeti fotói)

## Fénycsapdával fogott kukoricamoly lepkék

középen: világossárga dudvamoly (*Sitochroa verticalis*) - Szeöke Kálmán észrevétele.



## Fénycsapdával fogott gyapottok bagolylepkék





# Melyik hernyó melyik hernyó?

**Kukoricamoly hernyó**

**Gyapottok bagolylepke hernyó**



# Gyapottok bagolylepke hernyó érett kukoricában



Kukoricamoly (balra) és gyapottok bagolylepke hernyó (jobbra) együttes kártétele



# Kukoricamoly kárkép zöld állományban



Fiatal kukoricamoly hernyó a behatolási  
rágással

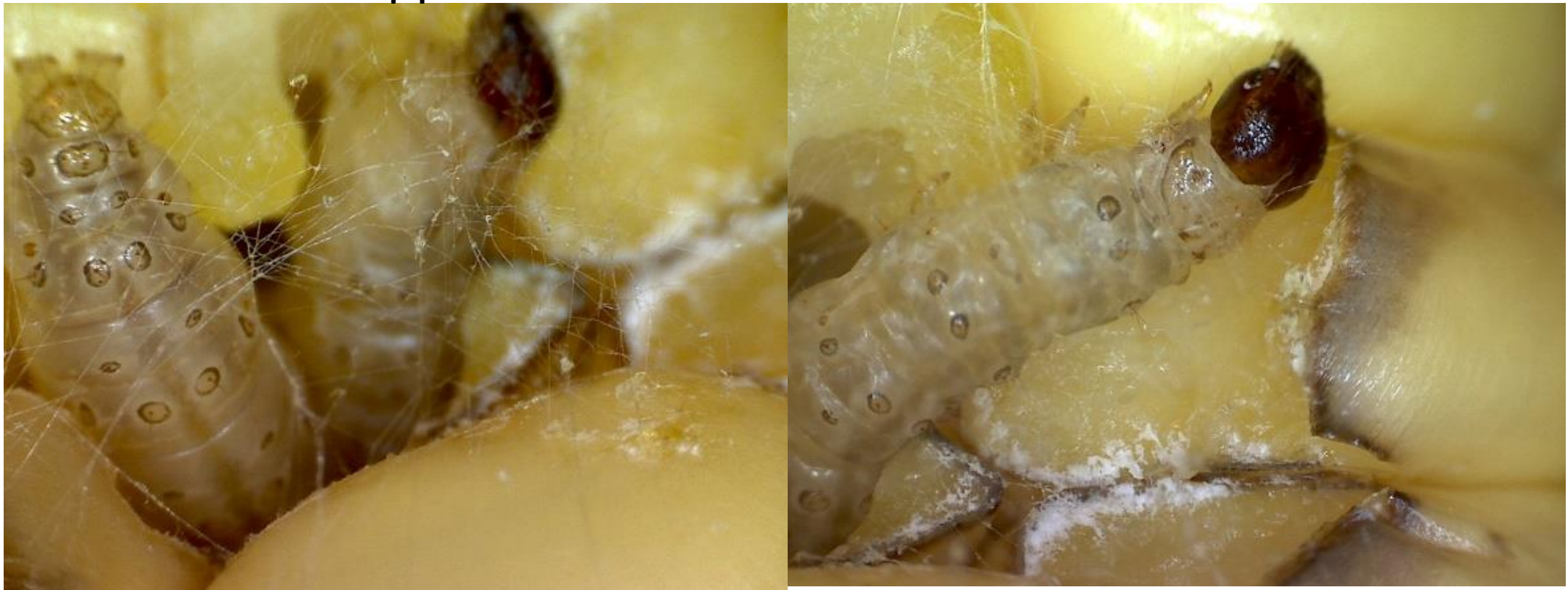


# Kukoricamoly hernyók



# Kukorica moly hernyója

Bábozódás előtt éppen a hálót szövi



Bábozódáshoz készülő kukoricamoly hernyó -  
kész a szövédéék





# Kukoricamoly bábja, csövön



# További cikkek és rovarkártevőket ábrázoló képek galériánkból

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/del-baranyai-kukoricakepek>

(Az „Adorjás 25” képen gyapottok bagolylepke és kukoricamoly hernyó együtt látható.)

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/gyapottok-bagolylepke>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/kukoricabogar>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/kukoricamoly>